

ГЛАС ВАЉЕВА

ИЗДАВАНИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ
Власник у име издавачког одбора
ПЕТАР М. ТАДИЋ, златокар
ТЕЛЕФОН БР 22

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ПРЕТПЛАТА:
за 6 месеци 25 динара; за годину 50 динара;
за иностранство 100 динара.
Одговори по тарифи. Чек. рачун бр. 53.733.

Број 45

Главни уредник: НЕД. С. САВИЋ учитељ у пензији

Година V.

ШТЕДЊА

31 октобар прослављен је у целом свету као међународни дан штедње. И ако овај дан није код нас организован онако како би то требало, сматрамо за потребно да овде кажемо неколико речи о значају штедње како за појединца тако и за народну привреду.

За појединца штедети значи одвајати извесну количину добара ради задовољавања каквих будућих потреба. Штедети за појединца значи осигурати себе и своју породицу, обезбедити бољу будућност и лакшу старост јер народна изрека каже: „Чувај беле паре за црне дане“. Оваква штедња најчешће се врши путем штедње новца т. ј. улога у разне новчане институције као штедионице, задруге, банке и т. д. Она је јако развијена у појединим земљама, но исто тако ње једва има код ње другу групу и ми спадамо. Ако се упитамо какви су узроци томе, видећемо да предуслови за развијање штедње нису у довољној мери испуњени код нас. Каже се да годишњи доходак није толики, бар данас, да се може много одвијати на страну, чести падови банака поколебали су код масе веру у њихову сигурност и најзад сам дух штедње, који је тако јако развијен у Француској и Холандији, слабо је развијен код нас. Јака пропаганда, нарочито код омладине, предочавање свих користи које би појединац имао од штедње, осигурање вредности новца и сигурност пласмана, мислимо да би допринели бар унеколико развијању духа штедње, који иде напоредо с цивилизацијом и културом, јер без сумње штедети је одлика само напредних народа.

За народну привреду штедња значи повећање капитала за производњу. Уштеђени новац преко новчаних установа ставља се на располагање привреди т. ј. њиме се ствара национални капитал. Овај капитал, данас у доба царинских зидова, девизних ограничења и привредне аутархије, има већи значај него икада раније. Ми се нећемо овде упуштати да је ово стање добро и да ли се оно може одржати, али у сваком случају сигурно је да напредак домаће привреде зависи од количине расположивих капитала. Ови пак капитални могу се створити само штедњом, које опет долази само као последица рада. Огуда је још

Цицерон рекао: „У породици, као год и у држави најбољи извор за богатство јесте штедња“ а г. Тома Масарик, председник Чехословачке републике, приликом пршлогодишњег дана штедње рекао је: „Народ у коме је штедња постала навика свакога грађанина, подиже своје сопствено благостање на најјачој и најтрајнијој основи“. Да напоменемо да је истог дана уложено у самоме прагу 4,562.637 05 ч. круна (преко 7,600 000 динара) од стране 8.401 улагача.

Истина каже се да је данас привредно стање такво, да је тешко мислити на интензивну штедњу; приходи су свачији смањени и одкуда се сад може штедети, кад се то није ни у бољим временима чинило. Без сумње да је ово донекле истина, али ко нам гарантује да сутра неће бити и горе; међународна ситуација, привредни застој и криза све то не даје ни мало наде на ободитак. Потребно је још данас, кад већ то није буди из којих разлога учињено раније, почети у што већој мери штедети јер: на муци се познају јунаци.

Мото рада мора бити: почети, само почети штедети остало долази само по себи.

Б. Т. Благојевић

НЕШТО О КРИЗИ

— Свршетак —

Наука је утврдила узроке кризе и дала објашњење.

Кад погледамо препрашћујући напредак индустријске технике, који је се проширио и на пољопривреду, ми се у чуду питамо: где ће се са толиком масом продуката свих врста, ко ће моћи све то прогутати? Један дан мора наступити када ће свет бити преплаваљен производима и када ће потрошња бити немоћна да све то апсорбује. И тај дан стиже. На све стране ликвидирају се стокови уз општи пад цена. Произденти да би избегли губитке уздржавају се још од јевтине продаје и траже кредите до бољих времена, услед чега новац поскупљује. Банке почну да се уздржавају од давања позајмица. У хорсокаку, продуценти почињу јачу продају продуката по све нижим и нижим ценама. Више није питање да се постигне зарада, већ да се смањи штета. Стечајевци се ређају, а кредит се скоро потпуно ускраћује. Настаје једна опасна психоза, која погоршава услове живота, а то је криза. По овим чиницима узрок кризе се налази у хиперпродукцији.

Кад би производња, а поглавито индустрија, и то она велика, могла де се прилагоди стварним потребама потрошње, свакако да не би никад било кризе. Али ни мањи ни већи продуценти не могу да се умере, нити је то уопште могуће извести. Прво, мањи продуценти ра-

чунају: нека онај мој конкурент почне први, а ја ћу то искористити! Велике индустрије, које воде читаву државничку политику својих предузећа, у колико схватају такву једну потребу, не могу да је узведу. Велике индустрије, пре свега, не могу рачунати на рад према потребама од данас на сутра, јер то им не допуштају огромне инвестиције; њихов рентабилитет и амортизација прорачунавају се на много година унапред. Своје производе морају унапред и благовремено спремати; што више избаце у толико су способније да пруже јевтиније производе. И са чисто техничког гледишта рад од данас до сутра у великој индустрији је немогућ. Шта се онда догађа? — Док се индустрија која је потребна ствара, док није још готова, потражња производа постоји и цене су повољне. Али кад нова индустрија проради, она почиње избацивати велике количине продуката и то са много већом брзином но што расту потребе и потрошња, те онде наступи презасићеност, криза.

Тек кад потребан, или боље рећи непотребан број предузећа крахира у кризи, или напусти бојиште конкуренције, тек онда се потрошња унеколико повећава услед јевтиноће, тек онда васпоставља се равнотежа и криза пролази. Они што преживе имају пред собом нов период маоног и корисног рада — за једну деценију.

Из предвећа се да лако закључити да не постоји никакав лек кризи

и да је сваки покушај у томе правцу узалудан. Криза је једна природна и неизбежна појава, као што су зима и лето. Вештачке мере не само да су некорисне, већ су и опасне. Оне могу само да погоршавају зло и да га продуже.

При свем том, ми видимо у свима државама покушаје да се криза отклони. Државе интервенишу унутра и споља. Закони, уредбе, забране, дозволе плуште као картечом. Народни живе у милионима параграффа, као оно војници, по казни, у „кочићима“ — где год се ко мрдне рескира да закачи на кукачу параграфа. У свима земљама влада интервенционистички хаос. Споља је још гора ситуација. Државе воде рат свима и свакоме, рат нечовечији од онога првога, јер овде милиони људи остају без хлеба — док у правоме рату се погине, па се и смири. Ни појединци, ни државе не увиђају да се оваквим начином зло продужује и погоршава. Земље које немају услове за земљорадњу, нити ће их икада имати, формирају је и штите; друге, пак, земље које нису још ни земљорадњу усавршиле, а за исту имају пуно услова, стварају вештачку индустрију, на стакленим ногама. Ни појединци ни државе не увиђају да се без узајамности не може опстати.

Изгледа да су и најмудрији државници заборавили оно освештано правило, које важи на економном пољу: „Вештина управљања је не управљати много!“

М. Т.

Дан пијетитета спрам палих предака

5

Наш завичај заигра сулбоносну улогу у историји Србиној 23 јануара 1804, јер тога дана на мосту свете реке наше, нашега Јордана, азијатски освајач посече две свете главе наше, наших новозаветника. Забрза Колубара, удахнуше пуним грудима ваздух буне наше планине и посташе још пркосније, а гусле гуслара нашег, саме чуше неку потмулу тужаву и саме задрхташе у благословеној руци нашег слепог, али видовитог пророка.

Мисао одрубљених глава Алексе Ненадовића и Илије Бирчанина стаде да мисли цела земља, а нарочито наш завичај, значајан и леп као наша Тоскана.

Букуће буна на дахије. У Вишњићевој песми Алекса пред своју мученичку смрт поручује брату Јакову да не држи вере у Турцима и да се с њима у свакој прилици удара. Ова порука има снаге мржње коју је Хамилкар уливао Ханибалу, саветујући му да никада не верује Римљанима. Букуће буна на дахије јер је, како бележи Прота у својим мемоарима, Алекса, сав у посланству једнога народа, који ће још сутра расковати лавце, и сав у оној екстази смрти, кад се визионарски сагледава будућност; јер је мученик Колубарски, готово исто онако као што је вођ и титан Француске Револуције Дантон довикнуо Робеспјеру, да његова, Дантонова, глава вуче Робеспјерову; плануће буна, јер је Алекса Ненадовић добио Фоцић Мехмед Аги пророчке речи: А, знај Фоцићу, да ће моја крв и пред Богом и пред људима теби досадити“...

Уста народ на све стране: у ваљевској нахији, Шумадији, пожаревачком крају. Шумадишке старешине извикаше Карађорђа, а у пожаревачком крају стадоше на чело побуњеника Миленко Стојковић и Петар Добрић. Буна, се, како Прота прича, у почетку припи уз званичну Турску, али је прота у своје крвотоку осећао да буна креће нешто дубље, — историја Србинова. Историја је хтела ослобођење, а Леополд Ранке је ненадмашав историچار наше Револуције што се није дао завести од извесних њених тактика и што је, понирајући у вирове њене, открио сав њен светско историки значај. Бећир Паша је послао Миленка Стојковића, да учини крај, дахијским животима, али Бећир Паша није могао ни замислити да ће Миленко Стојковић убијати дахије, већ за рачун Турске, него за рачун Србије. Скидајући главе дахијама, Миленко Стојковић је светио главе Алексе Ненадовића, Илије Бирчанина и толико других Јована Крститеља наше нове историје. У робу, који врши заповест београдског везира, био је скривен један васкрсли властелин из глорије наше средњевековне државе и један рајетин који се усправља до војводства.

— Наставиће се —

ЛИСТИЋИ

— на једнога бележника —

„Брак и језик“ — ништа теже нег' тај проблем да се реши; Чим муж језик свој завеже, Жена одмах свој одрешин. Ж.

ВЕСТИ

Венчали се

5. ов. мес. у Ваљевској цркви венчали су се г-ђица Љиљана Шћевак и г. Пера Лазих, трг. из Ваљева.

Популарни концерт

Музика 5. пешад. пука „Краља Милана“ приређује у недељу 6 новембра о. г. у сали Официрског дома популарни концерт са одабраним програмом. Диригент војни капелник г. Томислав Зидар. Почетак у 21 час. Улаз добровољни прилог.

Прилог „Гласу Ваљева“

Г. Свет. В. Миловановић, учитељ из Боговође приложио је 100 динара за одржање нашег листа а као успомену на рано преминулу му сестру *Косу, сугругу г. Боже Ђ. Луковића*, трг. из Ваљева, која је испустила млађаву душу, оставивши неоднеговане своје малене сирочиће Зору и Ђоку.

Покојној Коси нека да Бог рајско насеље, а малој Зори и Ђоки нека добри Бога даде живота и здравља.

Г. Свети хвала на прилогу.

Соколски савез прославља 20-годишњицу балканског рата

Управа Савеза сокола краљевине Југославије одлучила је да целокупно наше Соколство прослави успомену 20—годишњице балканског рата, који је био почетак ослобођења и уједињења Југословена.

Поводом ове прославе соколски Савез приређује у Београду соколску изложбу. Изложба биће смештена у просторијама официрског дома у Београду и трајаће од 13 до 25 новембра т. г. Свечано отварање изложбе извршиће се на дан 13 новембра тачно у 10¹/₂ час. пре подне.

Осим ове соколске изложбе у Београду а поводом соколске прославе 20—годишњице балканског рата соколски Савез одлучио је да се на дан 13 новембра у свима соколским друштвима и свима соколским четатама одрже специјални соколски састанци на којима ће се одати част и хвала свима светлим жртвама и херојима који су у балканском рату подизали темеље данашњој Југославији. На овим соколским приредбама биће истакнуто соколско схватање о балканском рату и соколски погледати на народну и државну мисао у Југославији.

Министарство Саобраћаја својим решењем одобрило је да сви посетиоци соколске изложбе уживају повластице на државним железницама од 50%.

Захвалност

Г-ца Ленка Софронијевић уписала је своју преминулу сестру Наталију — Нацу Софронијевић, учитељицу у Лесковицама са улогом од 100 динара за утемељача Соколског друштва у Ваљеву.

Слава

Дринска стална војна болница и Дринска болничка чета славиће своју славу у понедељак 14 новембра 1932 год. Св. Враче Кузмана и Дамњана. Богослужење, сечење колача и примање гостију од 10 до 12 часова у кругу Дринске сталне војне болнице.

Домашин славе пуковник Др Влада Станојевић.

† **Петрија, удова Драгутина Лукића**
Бившег трговца, из Шипца, умрла је 27. пр. м. у 80 години старости у Рабровици, на рукама свога најстаријег Сина г. Станимира, свештеника рабровичког.

Са честитом и угледном старицом опростио се лепом речју г. Богосав Петрић, свештеник из Маркове цркве — који је на опелу чиновнички чинио заједно са Архијерским намесником из Мионице г. Љуб. Поповићем.

Изјава захвалности

Г. г. Кости Тодоровићу, председнику општине и Милину М. Матићу, трговцу и председнику Трговачког удружења — Ваљева. У дану

ма мог бављења у Ваљеву, ви сте ме, драга господо, и морално и материјално помогли, да без трзавица и са успехом извршим своју просветно-уметничку мисију. Хвала Вам. Мил. К. Николић—Расински, књижевник и уметник из Београда.

Прилози за ђачку трпезу

Од 8 октобра до 3 новембра приложили су Ђачкој трпези:

Квџециско удружење 200, г-ђа Малева Бирчанин 200, г-ђа Дара Божићка 100, г. Светозар и Зорка Гођевац 200, Живота Ђермановић, адв. 300, г-ђа Стана С. Симић 200, г-ђа Адила Селаковић 100, г-ђа Јеца Ђорђевић 30, г-ђа Мила П. Сарић 20 д. и 90 колача, г-ђа Бела Тодоровић 10 кгр. пекмеза, г-ђа Даница Спасојевић 10 кгр. сувих шљива, г. Рафаило Автовијевић учт. 3 сланика, 4 чаше, 2 кашике за сипање, 6.5 кгр. брашна, 1 кгр. шећера, 2 кгр. соли, 0, 250 кгр. паприке и 10 динара.

Управа Трпезе изјављује приложницима захвалност на учињеној помоћи.

† Василије-Васа Живановић

30. октобра ове год. испустио је своју душу овај честити старац наше Подгорине, *чија Васа из Станине реке*, испод Медведника. Покојни чика Васа рођен још 1856 год. у честитој сеоској кући, која га је одгајила и запојила духом рада и поштења, па одмах упутила на службу отаџбини и народу. У тој служби провео је Василије близу 50 година часно и поштено, ничим неокалан. За време Српско—Турског рата, за ослобођење и независност, 1876/8 год. по одслужењу кадра учествовао је као поднаредник — тобица у Јаворској војсци у свима борбама Човек са три разреда основне школе толико је се био усвршио у администрацији, да је као општински писар и деловођа, а доцније као дугогодишњи председник окружне школске управе и председник општинског школског одбора, председник среске скупштине и два пута као народни посланик — служио за пример писмености и разумевања послова многим школованим људима.

Његов рад и поштење награђивао је народ својим поверењем а и државно је признање следовало. Одликован је: златном медаљом за храброст, ордемом за грђанске заслуге и два пута ордемом Св. Саве. Као виђеног човека и вародног првака ваљевске Подгорине, непријатељи ипак је био у дубоким годинама старости, вису смели за време окупације држати у народу свих су га инвентирани у Нежидер где је провео 36 месеци.

У својој 76 години отишао је Богу на истину чиста срца и светле браде. Бог да га прости.

Акције Привилеговане агр. банке?

Да о овом питању напишем неколико редака имам зато доста разлога, па према томе, ако буде био мако тангиран или увређен, сматрам да не бити објективан при сценирању ниже изложеног.

Још месеца јуна 1931 године упулатио сам у Штип код Брегалничке дивизије 5 акција „Привилеговане аграрне банке“, које још ни данас нисам добио. Обраћао сам се 5—6 пута Аграрној Банци молећи је да ми акције пошаље, али ме је Банка вазда упућивала Министарству финансија — одељење државног рачуноводства и буџета. Наравно, да сам по упуству Аграрне банке тражио акције неколико пута и код поменутог Министарства, коме сам вазда достављао бавкине извештаје, али сам и ту био исте среће, као и код банке.

Овакав поступак од ма чије стране био справ малих акционара који су као чиновници од своје деце и свога грла штедили и улагали новац у поменуто сврху, заиста је чудноватан и за осуду.

Ако је кривица до особља који рукују тиме, онда их треба упутити

на посао, јер 15 месеци чекати на акције и превише је. А ако је кривица до другог, онда треба ваћи томе излаза и дати бар потврде, а не, на једноставан начин једни другима достављати писмена потраживања: „С молбом на надлежност у вези расписа и т. д.“

Пошто не знам коме даље да се обратим, то Вас лево молим Госп. уреднице, да ово моје оправдано писмо штампате у цењеном листу, зашто носим пуно одговорност. У напред Вам благодари на уступљеном простору.

С поштовањем,
Хусеин Јахић, в. имам.

Наша књижевност

Нове карте

Пуковница г. г. Коста Р. Ђорђевић, командант нашег V пука, и Драгутин И. Живановић, као прилог уз „Војну географију“ израдили су и карте (скице наше Краљевине Југославије, као и наших суседних земаља; Италије, Арбаније, Грчке, Бугарске, Румуније, Аустрије и Мађарске.

Исте су карте израђене тако прецизно и рељефно представљено земљиште поменутих Краљевина да само поглед на њих оставља вам како места, тако живу слику у памети река, језера, планина, висоравни, равница, путева и железница, баш као да сте аеропланом кружили над тим земљама и из природе добили упечаток тих земаља.

Поред тога техничка обрада је тих карата одлична и што је гљиво, вису преустрпавне те се у њима лако може снаћи и почетник у читању карата.

И ако г. г. пуковници при изради истих нису имали претензија да израде популарне карте за народ и школе но само као помоћно средство „Војној географији“ — ове су издаде тако добре да се могу употребити као одлично средство у проучавању географије у свима нижим и вишим школама. Целарија и надлежство не би требало да буде ако не баш без свих суседних земаља, а оно без карте наше Краљевине Југославије. Па и за све боље куће наших интелегентнијих домаћина — ове би карте могле да буду не само као деп украс, но и огледало њихове свести и упознавања отаџбине своје и својих суседа. Карта Југославије је израђена у сразмери 1 : 1.200.000.

Могу се добити у свима ваљевским књижарама — а и поручити од г. г. Ђорђевића и Живановића.

Објава

Израда кеја — обалоутврде — реке Колубаре код Општинске кланице у Ваљеву.

На дан 12 новембра 1932 године одржиће се у канцеларији Грађевинског одељења Општине ваљевске у Ваљеву II — друга — офертална лицитација за израду горњег посла.

Предрачунска сума је 242.715.40 динара.

Фабрика кожа „Колубара“ к. д. — Ваљево

Купује:

говеђе, телеће, овчије, козје и свињске коже,

Коже требају да буду здраве, неисечене и незасечене, што нарочито важи за свињске.

Цене се могу добити у стоваришту фабрике — Проте Матеје ул. 7.

2—3

НАЈЛЕПШИЈЕ, НАЈБОЉУ РОБУ И НАЈВРЖЕ ДОБИЊЕТЕ

у највећем стоваришту канцелариског материјала

»ЛА ФРАНС«

ДРАГОЉУБА С. ТЕШИЋА, Београд

Фах бр. 6

Поенкареова 32

Тел. 25-309.

Једино књижара „Ла Франс“ шаље робу **бранином аероплана**. Поручите и уверићете се.

Највећи избор: анзис-карата, коверата и хартије у мапама, оловке, пера, куварица, сталаж папира, папир-салфета, мастила, хартије за писање као и осталог канцелариског и школ. материјала.

Уредништво и администрација Војводе Мишића 27.

Каудија у износу од 25.000 динара за домаће, а 50.000 динара за стране поданике полаже се на благијим општина ваљевске у Ваљеву на дан лицитације најдаље до 10 часова.

Планови, предрачун и услови могу се видети у грађевинском одељењу општине ваљевске у канцеларијско време.

Понуде таксирание са 20 динара у државним таксеним маркама поднети са прописаним документима на дан лицитације до 11 часова.

Из канцеларије Грађевинског одељења Општине ваљевске на дан 27 октобра 1932 године у Ваљеву бр. 18808-933.

Објава

Удружење гостионичара за срез ваљевски са седиштем у Ваљеву, које је основано по новом закону о радњама и одобрено од Трговачке коморе из Београда, одпочело је свој рад према новом закону о радњама и новим друштвеним правилима.

Позивају се сви угоститељи за срез ваљевски који вису чланови удружења да дођу да се упишу и да плате упис и члански улог за 1932. год. према члану 355 закона о радњама да неби искусили последње чл. 381. Закона о радњама.

Позивају се сви угоститељи за срез ваљевски да сво своје млађе сродље пријави овом удружењу ради уписа у регистар, према члану 7 друштвених правила.

Упис ће се вршити у локалу „Српска круна“ улица Вука Караџића бр. 29.

Управа.

О својој слови Св. Димитрија не могу примати посету услед болести у кући.
Милорад Пантовић бравар.

Суше гљиве

купује увек и плаћа врло добро

М. Гершак и Комп.

Љубљана, Прецка ул. 4

Пошаљите узорке и понуде. 3-6

Чувајмо Ваљево од даље кризе и расељавања.

Да неби давали новац Б. Пешти, Бечу, Берлину, Риму и т. д.

Јер што год може у њему да се изради треба и израдити јер је лепше, тврђе и боље, а нарочито кућевни, школски и црквени намештај које израђује по најсолиднијој цени

Божидар Митровић Ваљево - Градац

па и мртвачке сандуке, који се не проломе под притиском земље ни за 20 година, а не као њини што се проломе за 20 дана.

Учтив и моли за посету четрдесетпетогодишњи мајстор

Божидар Митровић

25, 2—2

в. столар.

Помажте „Глас Ваљева“.